

Επιμέλεια: Γιάννης Μπασιάκος

Νέο περιοδικό Αρχαιομετρίας

Ο γερμανικός εκδοτικός οίκος Springer ξεκίνησε τις διαδικασίες έκδοσης ενός νέου περιοδικού Αρχαιομετρίας. Ο λόγος της δημιουργίας του νέου περιοδικού είναι η αυξητική τάση των εργασιών που υποβάλλονται προς δημοσίευση τα τελευταία χρόνια στα υπάρχοντα περιοδικά του κλάδου (*Journal of Archaeological Sciences*, *Archaeometry*, *Journal of Cultural Heritage* κ.ά.), αλλά και το μεγάλο χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από την υποβολή μιας εργασίας μέχρι την κυκλοφορία της (πάνω από δύο χρόνια). Το περιοδικό θα υποστηρίζεται από τρεις μεγάλες αρχαιομετρικές εταιρείες, τη γερμανική, την ελληνική και την ιταλική, με επικεφαλής επιμελητή έκδοσης τον καθηγητή Guenther A. Wagner. Το γεγονός αποτελεί σημαντική εξέλιξη για την πρόωθηση, σε διεθνές επίπεδο, του κλάδου της Αρχαιομετρίας, αλλά και αναμφισβήτητη αναγνώριση του κύρους της Ελληνικής Αρχαιομετρικής Εταιρείας, η οποία, με έτος ίδρυσης το 1982, αποτελεί το παλαιότερο επιστημονικό σωματείο του κλάδου στην Ευρώπη. Πρόσφατα έγινε στη Χαϊδελβέργη Γερμανίας μια σχετική συνάντηση για το νέο περιοδικό, με προσκεκλημένους από τον Springer εκπροσώπους των τριών επιστημονικών εταιρειών και άλλους επιστήμονες και σκοπό τον καθορισμό των κατευθυντήριων γραμμών του νέου περιοδικού, που θα φέρει το όνομα *Archaeological Science Reviews*. Το πρώτο τεύχος αποφασίστηκε να κυκλοφορήσει στις αρχές του 2009 και να δίδεται έμφαση στα «geo-» και «bio-materials» που σχετίζονται με την πολιτιστική κληρονομιά, χωρίς να παραβλέπονται, ωστόσο, και οι υπόλοιποι θεματικοί τομείς με τους οποίους σχετίζεται η Αρχαιομετρία (μελέτη κεραμικής, αρχαίων μετάλλων, ζητήματα προέλευσης,

γεωφυσικές διασκοπήσεις, ανασύσταση αρχαίου τοπίου, χρονολογήσεις, έρευνα για τη συντήρηση κ.ά.). Η Ελληνική Αρχαιομετρική Εταιρεία πρόκειται σύντομα να παροτρύνει τα μέλη και τους υπόλοιπους εταίρους της να συμμετάσχουν με γραπτές εργασίες υψηλού επιπέδου για ελληνικά αρχαιομετρικά θέματα, προκειμένου αυτές να κριθούν και να δημοσιευθούν στο νέο περιοδικό, το οποίο όπως είναι ευνόητο, θα έχει διεθνή κυκλοφορία και υψηλό συντελεστή επιρροής (impact factor).

Επιστημονικά περιοδικά χωρίς συνδρομή

Τα τελευταία χρόνια έχει διαμορφωθεί μια νέα τάση στα επιστημονικά περιοδικά με διεθνή κυκλοφορία, να παρέχουν δωρεάν πρόσβαση στους ενδιαφερόμενους αναγνώστες τους, μέσω ηλεκτρονικής έκδοσης και παρουσίας τους στο διαδίκτυο. Την πρακτική αυτή εφαρμόζουν π.χ. το *Journal of Archaeological Sciences*, το ελληνικό περιοδικό *Journal of Mediterranean Archaeology and Archaeometry* και άλλα, παράλληλα με την κυκλοφορία τους σε «συμβατική», έντυπη μορφή. Υπάρχουν, ωστόσο, και περιοδικά τα οποία εκδίδονται μόνο σε ηλεκτρονική μορφή (δεν κυκλοφορούν έντυπα) με ελεύθερη πρόσβαση στους αναγνώστες τους, τα οποία περιέχουν άρθρα εξίσου σημαντικά με τα άλλα, μόνο που το κόστος τους καλύπτεται από τους ίδιους τους συγγραφείς που υποβάλλουν εργασίες για δημοσίευση και καταβάλλουν ένα μικρό τέλος για την έκδοση. Κατά τα άλλα, οι εργασίες που υποβάλλονται ακολουθούν τη γνωστή διαδικασία, δηλαδή αξιολόγηση από δύο κριτές, βελτιώσεις-διορθώσεις που προτείνονται, τελική αποδοχή και δημοσίευση. Τέτοια περιοδικά είναι το *The Open Inorganic Chemistry Journal* του εκδοτικού οίκου Bentham Science Publishers και το *The Open*

Magnetic Resonance Journal του ίδιου εκδοτικού οίκου, τα οποία δέχονται και εργασίες αρχαιομετρικής κατεύθυνσης και, επιπλέον, εξασφαλίζουν μια εντυπωσιακή ταχύτητα στις διαδικασίες αξιολόγησης και δημοσίευσης, ώστε οι εργασίες που εγκρίνονται να κυκλοφορούν μέσα σε ένα μόνο χρόνο από την ημερομηνία υποβολής τους. Οι ενδιαφερόμενοι, συνεπώς, που θα ήθελαν να δημοσιεύσουν άρθρα τους σε περιοδικά αυτής της κατηγορίας μπορούν να τα αναζητήσουν στις ιστοσελίδες www.bentham.org και www.bentham.org/Nobel.htm. Προς την ίδια κατεύθυνση κινείται και το περιοδικό *Ancient TL*, το οποίο πρόσφατα ανήγγειλε ότι δέχεται για δωρεάν δημοσίευση και προβολή στο διαδίκτυο ολοκληρωμένες μεταπτυχιακές εργασίες (master και διδακτορικά), τα οποία πρέπει να υποβληθούν σε μορφή pdf. Πληροφορίες-αλληλογραφία στον εκδότη του περιοδικού, καθηγητή Geoff Duller, ggd@aber.ac.uk.

Αρχαιομεταλλουργικές εργασίες σε ελληνικό περιοδικό

Δύο συνοπτικά άρθρα αρχαιομεταλλουργικού προσανατολισμού είναι η πρόσφατη συγγραφική δραστηριότητα της κ. Α. Παπασταματάκη, π. Διευθύντριας και Τομεάρχου στο ΙΓΜΕ και επίτ. Διευθύντριας του Υπουργείου Ανάπτυξης. Έχουν τίτλους: α) «Η μεταλλουργική δραστηριότητα στην Αρχαία Ελλάδα: Πυρομεταλλουργική κατεργασία του μεταλλεύματος» που δημοσιεύθηκε στα *Χημικά Χρονικά* 5 (2006), σ. 29-34, και β) «Οι Αρχαίοι Έλληνες ακολούθησαν την τεχνική της αναγωγικής τήξης για την απόληψη του χαλκού από το μέταλλο του», επίσης στα *Χημικά Χρονικά* 9 (2007), σ. 25-28. Τα δύο άρθρα είναι επαναπροσέγγισης

παλαιότερων θεμάτων, τα οποία είχε μελετήσει στη διάρκεια της μακράς επιστημονικής πορείας της η συγγραφέας, αλλά περιέχουν και νέες επιστημονικές ή συσχετίσεις με κείμενα που μας παραδίδονται από την αρχαία ελληνική γραμματεία.

**Νέες εκδόσεις
The Atlantis Hypothesis:
Searching for a Lost Land
επιμ. St.P. Papamarinopoulos,
Heliotopos Publications, 2007**

Η ύπαρξη ή μη της Ατλαντίδας, ο γεωγραφικός εντοπισμός της πιθανής θέσης της και οι σχετικές αναζητήσεις έχουν αποτελέσει αντικείμενο προβληματισμού μεταξύ λογίων, απλών ενδιαφερομένων αλλά και επιστημόνων από τα αρχαία, ήδη, χρόνια. Δεν είναι λίγοι μάλιστα εκείνοι που έχουν συντάξει ειδικές μελέτες και έχουν συσχετίσει τη «χαμένη ήπειρο» με γεωλογικές ανακατατάξεις και άλλα φυσικά φαινόμενα, όπως καταβυθίσεις χέρσου, πλημμυρικά φαινόμενα, κατακλυσμούς, ηφαιστειακές εκρήξεις, πτώσεις μετεωριτών και άλλα που έχουν συμβεί κατά το Ολόκαινο, τόσο μέσα όσο και έξω από τον μεσογειακό χώρο. Μάλιστα, ερευνητές από το εξωτερικό έχουν προσδιορίσει τον τομέα των σχετικών μελετών ως «Ατλαντολογία». Ένα νέο, πολύ ενδιαφέρον βιβλίο με επιμελητή έκδοσης τον καθηγητή Στ. Παπαμαρινόπουλο κυκλοφόρησε πρόσφατα για το ίδιο ζήτημα, με τον εύγλωττο τίτλο *The Atlantis Hypothesis: Searching for a Lost Land*. Το βιβλίο είναι γραμμένο στην αγγλική και αποτελεί ουσιαστικά τα Πρακτικά διεθνούς συνεδρίου με τον ίδιο τίτλο. Περιέχει 47 επιστημονικές εργασίες, εκτείνεται σε 587 σελίδες και είναι ήδη διαθέσιμο και σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα www.conferences.gr. Η τιμή του είναι 75€ και αποτελεί την περισσότερη ενημερωμένη και πολυσυλλεκτική προσέγγιση του θέματος από μεγάλο αριθμό ειδικών.

Metallurgy in the Early Bronze Age Aegean επιμ. P. Day και R. Doonan, Oxbow Books

Εννέα χρόνια μετά τη διοργάνωση του «στρογγυλού τραπέζιου» για την παραγωγή μετάλλων κατά την πρώιμη Χαλκοκρατία στο Αιγαίο, που είχε γίνει στο Τμήμα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου του Sheffield (1998), κυκλοφόρησε –επιτέλους– ο αντίστοιχος τόμος με τίτλο *Metallurgy in the Early Bronze Age Aegean* από τον εκδοτικό οίκο Oxbow και επιμελητές έκδοσης τους P. Day και R. Doonan. Μολονότι στο μεταξύ χρονικό διάστημα οι γνώσεις μας για το θέμα αυτό έχουν αξιολογηθεί εμπλουτισθεί, ο τόμος διατηρεί μια σημαντική πρωτοτυπία και έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, εάν ληφθεί υπόψη ότι συλλογικές εργασίες για την πρώιμη μεταλλεία του ελληνικού χώρου ουσιαστικά δεν υπάρχουν, κι ακόμη ότι αρκετές από τις δημοσιεύσεις που περιέχονται στο βιβλίο περιέχουν πληροφορίες πραγματικά πρωτότυπες. Ο τόμος είναι δημιουργήμα του Sheffield Studies in Aegean Archaeology, εκτείνεται σε 265 σελίδες και περιέχει τις εξής εργασίες που υπογράφονται από Έλληνες και ξένους συγγραφείς:

«Mixed Origins and the Origins of Mixing: Alloys and Provenance in the Early Bronze Age Aegean» υπό C.P. Doonan και P.M. Day.

«Early Copper Production on Kythnos: Archaeological Evidence and Analytical Approaches to the Reconstruction of Metallurgical Process» υπό I. Μπασιάκου και Ό. Φιλανιώτου.

«The Final Neolithic to Early Minoan III Metallurgy Site at Chrysokamino, Crete» υπό P. Betancourt.

«Copper Smelting at the Early Minoan site of Chrysokamino on Crete» υπό M. Καταπότη και I. Μπασιάκου.

«The Earlier Prepalatial

Settlement of Poros-Katsambas: Craft Production and Exchange at the Harbour Town of Knossos» υπό N. Δημοπούλου-Ρεθυμνωτάκη, D.E. Wilson και P. Day.
«Lame Excuses for Emerging Complexity in Early Bronze Age Crete: the Metallurgical Finds from Poros Katsambas and their Context» υπό C.P. Doonan, P. Day και N. Δημοπούλου-Ρεθυμνωτάκη.
«Metallurgical Activities within Early Cycladic Settlements: the Case of Daskaleio-Kavos» υπό M. Γεωργακοπούλου.
«Aghia Photia – Kouphota: a Centre for Metallurgy in the Early Minoan Period» υπό M. Τσιποπούλου.

«The Crucibles from the Aghia Photia Cemetery» υπό P. Betancourt και J.D. Muhly.
«The Beginning of Metallurgy in Crete: New Evidence from the FN-EM I Settlement at Kephala Petras, Siteia» υπό I. Παπαδάτου.

«The Neolithic Background: A Reassessment» υπό K. Ζάχου.
«On the Spatial Organisation of Cooper Smelting Activities in the Southern Aegean during the Early Bronze Age» υπό M. Καταπότη.
«Absent Presences: Metal Vessels in the Aegean at the End of the Third Millennium» υπό Γ. Νάκου.

«The Archaeology of Metal Use in the Early Bronze Age Aegean: A Review» υπό S. Sherratt.

Το κόστος του τόμου είναι πολύ λογικό (28.00) σε χαρτόδετη έκδοση και θεωρείται βέβαιο ότι πολλοί μελετητές θα θελήσουν να προμηθευτούν ένα τέτοιο θεματολογίας έργο. Πληροφορίες-παραγγελίες: www.oxbowbooks.com/bookinfo.cfm/ID/80895/Location/DBBC.

Οι υποτροφίες της Βρετανικής Σχολής Αθηνών

Συνεχίζοντας μια πολυετή παράδοση προσφοράς προς τους νέους επιστήμονες, η Βρετανική Σχολή Αθηνών προκήρυξε και φέτος τις

«υποτροφίες εκατονταετηρίδος» για το ακαδημαϊκό έτος 2008-2009. Πτυχιούχοι ελληνικής ή κυπριακής υπηκοότητας καλούνται να υποβάλουν αιτήσεις για υποτροφίες που θα καλύπτουν τα έξοδα σύντομων (διάρκειας μέχρι 3 μήνες) επισκέψεων στη Μεγάλη Βρετανία, για ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα μελέτης ή έρευνας, το οποίο εμπίπτει σε τομείς δραστηριότητας ή ενδιαφερόντων της Σχολής. Μέσα σ' αυτά περιέχονται, όπως είναι γνωστό, και αρχαιομετρικά ζητήματα. Δεν πρόκειται, ωστόσο, για υποστήριξη μεταπτυχιακών σπουδών που πραγματοποιούνται ή σχεδιάζονται να γίνουν στην Αγγλία. Το προσφερόμενο ποσό θα είναι τουλάχιστον 770,00 το μήνα, καθώς και η κάλυψη του αεροπορικού εισιτηρίου με επιστροφή μέχρι 300,00. Θα προτιμηθούν υποψήφιοι κάτω των 40 ετών. Οι αιτήσεις πρέπει να υποβληθούν σε πέντε αντίτυπα (στα αγγλικά) μέχρι τις 28 Δεκεμβρίου 2007 και να απευθύνονται προς τον Διευθυντή της Βρετανικής Σχολής, Σουηδίας 52, 106 76 Αθήνα, ή ηλεκτρονικά στη διεύθυνση school.secretary@bsa.ac.uk. Πληροφορίες στη Γραμματεία της Σχολής, τηλ. 210 7292146 ή 210 7210974 (Δευτέρα-Παρασκευή 9.00 π.μ.-1.00 μ.μ.).

Οι υποτροφίες της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα

Μια σειρά ευκαιριών οικονομικής υποστήριξης για όσους ενδιαφέρονται να μελετήσουν ζητήματα πολιτιστικής κληρονομιάς στην Ελλάδα περιέχονται στο πρόγραμμα υποτροφιών της Αμερικανικής Σχολής Αθηνών, για να υποστηριχθούν από το ακαδημαϊκό έτος 2008-2009. Απευθύνονται κυρίως σε Αμερικανούς ή σε κατοίκους

των ΗΠΑ κατά την τελευταία τριετία, αλλά υπάρχουν και μερικές που δεν έχουν αυτόν τον περιορισμό. Οι κατηγορίες υποτροφιών περιγράφονται ως εξής: α) Regular membership: για μεταπτυχιακούς φοιτητές Μεσογειακών Σπουδών, \$ 11.000, με καταληκτική ημερομηνία αίτησης την 15η Ιανουαρίου 2008, β) Student associate membership: για μεταπτυχιακούς σπουδαστές που επιθυμούν να κάνουν χρήση μέρους του προγράμματος σε ανεξάρτητες ερευνητικές μελέτες, με καταληκτική ημερομηνία αίτησης την 15η Ιανουαρίου 2008, γ) Senior associate membership: για μεταδιδακτορικές μελέτες σε κατάλληλα ερευνητικά προγράμματα, χωρίς προκαθορισμένη προθεσμία υποβολής αίτησης, δ) Summer sessions membership: υποτροφία διάρκειας έξι εβδομάδων ύψους \$ 3.500 με καταληκτική ημερομηνία την 15η Ιανουαρίου 2008, ε) Advanced fellowships: για εκείνους που τελείωσαν το πρόγραμμα «Regular membership», με ύψος υποτροφίας \$ 11.000 και άλλες παροχές, και καταληκτική ημερομηνία αίτησης την 21η Φεβρουαρίου 2008, ζ) The Harry Bikakis fellowship: για Αμερικανούς ή Έλληνες πτυχιούχους που εγγράζονται σε μια ανασκαφή της Σχολής, με ύψος υποτροφίας \$ 1.875 και ημερομηνία 15 Ιανουαρίου 2008, η) Winner Laboratory fellowships: για υποψήφιους διδάκτορες ή για νέους μεταδιδακτορικούς ερευνητές συγκεκριμένων ερευνητικών προγραμμάτων σχετιζόμενων με μελέτες σκελετικών κ.λπ. ζωικών καταλοίπων, γεωαρχαιολογία και παλαιοπεριβάλλον. Το ύψος της υποτροφίας είναι \$ 15.500 έως \$ 27.000 και η ημερομηνία υποβολής αίτησης η 15η Ιανουαρίου 2008. Πληροφορίες στην ιστοσελίδα: www.ascsa.edu.gr.